

[Transcript] Vinohradská 12 / Rusové v Pobaltí = tikající bomba?

Opět po roce je tu anketa podká stroku. Pokud vás Vinohradská 12 dbaví, budeme moc rádi za váš hlas na stránkách podká stroku CZ. Díky, že jste s námi.

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Po ruské agresivě či Ukraíně se o svou bezpečnost začali obávat i po balcké zevně. Litva, Plotyško a Estonsko mají.

Tynalská propagandá cílí hlavně na početnou ruskojazyčnou menšinu.

Lotižská vláda po vypuknutí války na Ukraíně všechná rusky mluvící média zakázala.

Své kroky vláda obhajuje s tím, že nechce, aby Vladimir Putin vzemi zopakoval ukraínský scénář.

Litevci Lotiši Estonsi a Rusové jak spolu vycházejí, proč může být ruská menšina v těchto státech, tikající bombou?

A jsou teď v pobaltí kvůli Putinově invazina Ukraínu ve střehu tajné služby.

Na to všechno se ptám, Andrea se papá do pulose. Spravoda je České televize.

Dnes je středa, 24. května.

Ahoj, Andrea, si vítám tě, zase po nějaké době ve Vinohradské 12.

Ahoj, zdravím tě z Ukrajiny.

Ty, ještě než se svidal na Ukraínu, tak s nedávno projel pobaltím.

Ty stám udělal řadu reportáží, napsal s o tom i na sociální sítě.

A sám sebe se stak nějak v těch příspěvcích, co jsem četl, ptál.

Zda ruská menšina, o které si taky točil v pobaltí.

Nemůže být tikající bombou. A mě by zajímalo, proč?

No a někteří lidé mi to vyčetli, že jsem označil ruskou menšinu jako tikající bombu.

A já jsem tam asi měl doplnit jedno slovo a to část.

Takže část ruské menšiny může být, nebo je tikající bombou v pobaltí.

Ten bod od kterého bych to začal je léto 1939,

kdy nazistické německo a sověcký svaz uzavřeli.

Pakt Ribbentrop, Molotov rozdělili si vlastně, řekněme, severový chodní Evropu.

My v Česku to vnímáme, nebo máme to spojené s zábořem Polska,

ale ve stejnou dobu si sověti vlastně zabrali pro sebe i pobaltské země.

Tédejší diktátor Stalin potom naričil ta získaná území rusifikovat

a to se projevilo opravdu masivními deportacemi původních obyvatel na Syběř.

Takže desítky tisíc F-tomců Lotišů, ale i právě lidé vců

skončili v ruských koncentracích na Syběři.

No a místo nich a němců, kteří v rámci této hody odešli

se do pobaltí začali stěhovat sověcký dělnici,

tedy převážně rusové, ale i bělorusové ukrajnci.

V těch dobách obecně prostě sověcký lidé, kteří hovořili rusky

a kteří v těch pobaltských zemích zakořenili ten ruský element,

který tam opravdu ve velkém jíře přetrvává do dnes.

No a v roce 1991 do toho roku vlastně panovalo více méně status quo

a potom se pobaltské státy osamostatněli

a jejich nově vzniklé úřady, vlády začali rozdávat pasy

svým obyvatelům, tedy Lotišům, Estoncům, Litevcům

ale těch etnických rusové, kteří byly třeba občany SSSR,

ale nebyly občany těch jednotlivých svazových republik,

tak ty pasy nedostali, nedostali občanství
a tam šlo opravdu o zhruba milion lidí v celém pobaltí.
Proces rusifikace se vlastně zastavil a úplně se otočil
1991 představitelé pobaltí chvěřili o historickém oknu
přilážitostí, kdy se mohou odpoutat od ruského vlivu
ruská menšina, stratila to své výsadní postavení
zároveň ale nikam neodešvat i lidé zůstali v těch státech
část z nich se mezi tím asimilovala, naučili se třeba ten úřední jazyk
a v tom lepším případě prostě zůstali a jsou platnou,
jsou částí té většinové společnosti.

V tom horším případě těch, kteří zůstali vůči republikám
nepřátelští a sentimentální vůči do běh sověckého svazu.

To jsou žití je tedy problematické, té ruské menšiny
a lotišu, estonsu, litevců.

Ty si tam byl, ty se mluvil s těmi lidmi, jak to oni sami popisují?

Výrazný milníkem je zábor nebo annexe Krymu v roce 2014,
kdy začalil být poprvé přiznaný a politickou reprezentací
problém v tom, že část ruské menšiny prostě simpatizovala
s Vladímiřem Putinem, simpatizovala s tím scénářem,
který v semu povedul na Krymu a v Dombasu.

Pro pobaltí tento scénář je realnou hrozbou.

Vývalý ruský premiér Medvedev řekl větu,

že pobaltské státy historicky patří Rusku.

Takže tyto země opravdu mají obavu z toho,

že by Rusko se pokusilo nějakým způsobem na ně zaútočit

nebo ale s po nějakou formu agrese zopakovat vůči pobaltí,

tak jak jsme to viděli na Ukrajině před rokem 2022

a právistou velkou invazí v roce 2022

se ty postoje dramaticky vyostřili a vlastně

otevřeně politická reprezentace zajmé na Blotyšsku

a v Estonsku hovoří o tom, že Rusové,

kterí podporují Vladimira Putina,

jsou vlastně nepřátelsky naladení vůči tím státům

a jsou považováni za svým způsobem

poměrně velkou bezpečnostní hrozbu.

Já tomu rozumím, zpiš jsem se ale možná ptal na ten praktický život,

když bych si měl představit Estonce a etnického Rusa

jak se sejdou v Tallinu v hospodě,

tak jestli je možné, že posoby začnou házet skleničky.

Možné to je, asi to není úplně nějakým pravidlem,

spíše vůbec, prostě v těch zemích se i

domovíte Rusky ve veřejném prostoru,

asi se Ruskina nezaznívá, protože je zakázána

nebo vykázána, třeba znádraží a měm dívat del a úředu a tak dále,

[Transcript] Vinohradská 12 / Rusové v Pobaltí = tikající bomba?

ale obecně tam lidé stě rozumí Rusky,
nebo hovoří Rusky,
nejen etnickí Rusové, je to dáno právě i historií,
ale je to nová, nebo mladá generace,
která se narodila po roce 1991, tak umí,
nebo minimálně hovoří Rusky.
Takže není to tak, že by si výšdělili do vlasu
po každé, co se poznají ono vlastně etnického Rusa
od Estonce Lotiše lidé vce na první pohled
asi i těžko poznáte.

Ale to napětí, jako tam je evidentní,
panuje tam.

Tam jdete ulicí, třeba v části Rigi,
to je nyská čtvrť Kengaraks,
a tam je historický velký počet Rusu.
Vy tu radilis, vy šitájce, že vy Lotiš, tak?
Ne, já Rusky, mohou žít v Lati,
no já Rusky, po pasportu, nebo vše Rusky.
Půjnit tam bydný v panelacích,
které byli postaveny v 50. letech,
přímo pro jejich dědeč a babičky
a uzmsťavají tam druhou třetí generaci.

A vás raditeli?

Raditeli, radilis, tuto.

Babuška, děduška, vše tuto.

Tam slyšíte všechny mluvit Rusky,
ale díkde ve veřejném prostoru
nevidíte žádný nápis a zbukom.

Riga, v daném moment ježil v Sala spil si,
no můj rodné górat Rigi.

Že zcela evidentně z toho plině nějaké napětí
prostě i tě lidé, které jsem oslovoval,
třeba na ulici, jsem moc nechtěli na toto tému,
a bavit byly spíše nepřátelské naladení.

A bylo to tak stejné ve všech těch třech jmenovaných zemích?

A nebo si se setkal z jinými reakcemi
v Estonsku, s jinými v Lotižsku,
s jinými v Litvě?

Estonskou a Lotižskou jsou obecně
mají jako velmi hodně
společných menovatelů, co se týka
toho přístupu ke své ruské menšině,
a je to velmi podobné.

V Lotižskou je etnických Rusů

v populaci 25% stejně jako v Estonsku.
V Litvě ich je 6% a nejsou největší
národnostní menšinou, to jsou poláci,
takže tam je to trošičku jiné zároveň.
Litva nesousedí přímo s ruskem,
Lotyšskou, Estonsko, Ano,
takže i s těchto důvodů je to jiné
v těch zemích.
Obecně ta nálada,
obecná ostražitost vůči
ruskojazyčným obyvatelům
je prostě velká a paterná všude.
Promiň a ten důvod,
proč v Litvě těch Rusů
není tolik je skutečně
podete by jenom ten,
že nesousedí přímo s ruskem?
Ono i historicky to vychází
z toho, že v Litvě nebyla tak velká potřeba
těch sovietských dělníků,
protože už tam velkou řadu těch profesí
zastávali třeba poláci,
kteří tam právě tvoří tu největší
národnostní menšinu dotěť.
Mimochodem poláci,
v Litvě historicky
cítili jakou si nákonost
k Rusku, to je zajímavý paradox.
No a každopádně,
v Litvě ten problém prostě
i Litva také mnohem lépe
integrovala ruskou menšinu
od začátku 90. let
a co je také důvodžité
zmínit, tak lidé cůje nejvíce
třím milionů, takže
se i ten absultní počet Rusů
rozpustil v populaci mnohem lépe.
To jsme vlastně ještě neuvědli,
jaká jsou ta čísla?
Když se bavíme o ruské menšině,
tak jak velká ta menšina vlastně je?
Já jsem to nakousel v Litvě
je zrubá 1,8 milionu obyvatel

[Transcript] Vinohradská 12 / Rusové v Pobaltí = tikající bomba?

Rusové tvoří asi 25% populace
v Estonsku, tam žije
asi 1,3 milionů lidí
a rovněš Rusů,
etnických Rusů, tam je
asi čtvrtina populace.
Zároveň všechny pobalické státi se
potýkají s klesající demografickou
křivkou, ale co se týká
ruskou jazyčné menšiny,
také ta se drží cca na svem.
Skrátka mladí estonsy,
literci, lotyšši, odyždějí
za prací do Evropi, cestují po Evropě
a týká se to také
mladých etnických Rusů, ale ti spíše zůstávají
takže i ten poměr spíše
staknu je v těch posledních letech.
Ty už si to nakousel s tou rykou,
je to tak, že ta ruská menšina
je v těchto zemích jednolita,
že mohou vznikat i
určité čtvrti tedy ve městech,
malé Moskvě dalo by se tak nějakým
způsobem říct ruská sousetství čtvrtí,
že tam znikají nějaká ruská lokální médy
a protože je to menšina, ano, ale
určitě je to tak znovu to vychází
spíše z historie, o měti lidé
etničky Rusové obývají
spíše místa, prostory
kam se stěhovali jejich
dědové zaprací, to znamená
východní regiony, kde
pracovali v Zemědělství,
zajména v Lotišku a Věstonsku
a potom okolí velkých měst,
Riga, Vilnius, Italin, jsou prostě
města, ve kterých se běžněm
luví rusky, ve kterých to není
nic, co by vás zaskočilo na ulici,
prostě s nějakým domovíte rusky,
v Rize tam se uvádí,
že až polovina obyvatel hovoří rusky,

jsou tam obrovské čtvrtí,
které jsou více
ruskojazyčné, než, že by se tam
mluvit o Lotišky.
Je to tam znád, já jsem
hovořil o té čtvrtí
Kengarax, já jsem tam
procházel ulicemi a
přítklad jsem tam hovořil s jednou
paní kadeřicí, která my
otevřeně řekla, že se cítí
v zemi jako obyvatel druhé kategorie
i protože nemá občanství,
to je velmi unikátný
status, který má
stále v Lotišsku na 240 tisíce
lidí, tedy status neobčana.
Já ruské.
Pasportlátví?
Tak, pasportlátví, tak.
Já ní grážda,
já ní poučil o gráždánství,
ale dalé já ní potalo svojí
v těčení žizni poučit.
V jední kadele nemá ji právo volit
no a ona říkala, cítím se
jako občanka druhé kategorie
asi se odstěhuji do ruzka,
zvažují také španílské.
V prínci půjde mě dvě variantu,
čo mě důmuju, to jest
i spáně, i rossí.
Je to jako nezvyklá kombinace,
ale v její pojetí světa
a ona říkala,
že v ruzku by se jíželo lepé, protože
by tam jako ruzkojazyčná
měla nějaký druh ochrany
a prostě cítila by se tam více jako doma.
Hovořil jsem tam třeba i s mužem
jehož Bratria Lotiš a on
sam je rúz. To se staví tak,
že jeho Bratria se narodil, také
jako neobčan a složil během života

jazykovou zkoušku. Dostal tedy Lotyšské občanství a je pokládán po právu jako obyvatel Lotyšská, takže i rodiny jsou takto rozdělené, ten muž mi říkal, můj Bratřia Lotiš, když jsem rúz a kdyby tady v trhu Putin, tak já nevím, za kterou stranu nebo za kterou zemi bych vlastně bojoval. A to jsou takové paradoxy, kterých jsou ty čtvrtí, jsou tam města a regiony, kde sídlí ruzkojazyční obyvatelé plné. Tedy mě ještě dovolil otázky týkající se ruzké invazé na Ukrajinu a ich mám několik vysipuje do hromady, protože podle mě spolu jsou vysí. Přibývá rúsu v pobaltí od ruzké invazé na Ukrajinu jsou ve střehu tajné služby ve všech těch třech zemích, o kterých se tady bavíme. A potíkají se Lotyšsko-Estonsko alitva ze sílící pro kremelskou propagandou. Nepřibývá ich výrazně, ty, kteří přišli po začátku ruzké agrese proti Ukrajině 4.20. 0.20.2022, tak jsou ve směstí, kteří buď nesouhlasí, s režimem Vladimira Putiná, nebo s ním souhlasili a jen se vyhýbali případné mobilizace a tam všlo o tisícovky lidí, kteří využili možnost získat turistické výzum a odejít přes Svinjsko, ale právě také ty dvě pobalcké země, tedy Lotyšsko-Estonsko, které mají s ruskem společnou hranici, ale všechny ty vlády, které zemi, které jsem teď zminoval postupně přestali uznávat rúsun

ta turistická výza, takže
stopli ten přísun, jak odpůrcu
Vladimira Putiná, tak je těch, kteří
s ním sympatizují, ale nechtějí se
uvít do krvavé války na Ukrajině
obecně platí,
že tě, kteří nesouhlasili s režimem
Vladimira Putiná, zůstali spíše
v pobaltí, protože tam se pohodl
ně domloví rusky, mají tam třeba
i své známe, protože
v pobaltí fungovala
velká ruska
exilová skupina, novinářů,
různí historíku, ale také
obecně intelektuálů, kteří se tam
uchýlili, případě, že se báli
Putinová režimu a jeho represí
a po začátku války
až 500 novinářů
přišlo konkrétně do Rygy, tam teď
sídlí velká opozičný ruská
média, nejen ruská redakce
BBC, ale třeba i server Medusa
nebo část, rády
a svobodná Evropa, já jsem tam hovoril
třeba i s těmi exilovými novináři
s maximém Kuzachmetovém
i вот godnazat my
rýšili žinou i s třím mlečnými
dítmi ujechati z tej
fascistské strany, protože
je to neunosímé, když načala
svojina
a ten teď je třeba
poměrně dostepíše o tom,
že různí sportovci by se neměli
zapojovat do těch mezinárodních klání
z toho důvodu, že právě
v Rusku se směšuje politika
se sportem a rusko využívá
sport ke své propagaci
svého režimu, který je
v očích panáku Zachmetová zločiným

pomagajte to, lekitimizirujte
režim, tím bolí, že Putin
kak takový očin močný instrument
v propagandii
Ty se sptala také na
ty tajné služby, ty jsou
zajména aktivní v Estonsku, Estonsku
učinilo opravdu obrovský pokrok
od 90. lety, kdy se jasně řeklo,
že Rusové, ruská menšina
zajména různí krtci, zahrabaní
hluboko v Estonském, s poločenském
systému jsou nejdětší hrozbou,
které Estonsko čelí
v souvislosti s Ruskem, takže
od 90. let tajné služby Estonska
spravdu z kvělou práci
přicházejí z důkazy a
odsuzují se lidé na pojení
na Rusko, různí špioní,
kteří v Estonsku, Estonsko je
v tomto opravdu unikátem
nejenomezivým východnými
zeměmi Evropské unie, ale obecně
jihotajné služby jsou pokládány
zašpičkové a obec celková
odolnost Estonské společnosti
se budovala pod uháleta
souvisí nejen z digitalizací
státu, ale také z některými chytrými
tělávání a tak dále
co se týka propaganda
to je klíčová otázka
po 4. a 20. umoru, protože do té doby
rada ruskojazyčných
obyvatel pobaltí
byla uvězměna v ruskem informačním
prostoru, Estonsku se třeba
podařilo zhruba o 15-16%
snížit podíl, nebo počet
rusů, kteří sledovali
ruská média
nebo sledují ruská média
a vlastně ti to lidé

byly různými programy
mediálním vzděláváním
ale i třeba aktivitou politiku přesvětšení
že rusko šíří z krzeta
to média propagandu a obrátili se
naopak k médiím, která
řekněme jsou západního strihu
tedy svobodným médiím, která
přinášejí ověřené a
ale spolehně víc objektivní informace
ve všech těch zemích
v pobaltí jsou
zakázána ruská média
některé ty státy to vyhnali
a třeba Lotyšsko
tam z rygy působila i
liberálně ladená televize Došt
která 4.20. unora
po začátku války odešla
z Moskvy, zavřela svou tamní
pobočku a přesunula se do rygy
ale ve vysílání
této televize se
po několika měsících objevila mapa ruska
na které byl vyznačen
jako součást ruska i okupovaný
anektovaný krym
takže televize za to dostala pokutu
která toru ruskou armádu
označil jako naši armádu
no a to byl taková poslední kapka
v ephirii většerní novosti
čili kanálo Došt
zdějí i si čas
a i ta to liberální televize
kterou velká část ruska
zičných rusů
považovala za dobrý zdroj
tak byla odpojena
Lotyšskými regulačními úřady
a nevysíla nadále
já jsem se o tom bavil třeba
to je politicky
reprezentant právě ruské menšiny

člen stranej
Lotyšská ruská unie
on mi říkal
že toto je obrovská chyba
Lotištství a vlády
Lotištství úhradů
protože etničky rusové
ruskojazyční obyvatelé Lotiška
kteří teď nemají media
ve svémi jazyce
se nutně budou z krize různé VPN
ale i na YouTube
s telegramu uchylovat
spíše k ruské propagandě
Vlastně Myroslav Mitrofanov říká
že Lotyšská vláda
tak to vytlačuje
své ruskojazyčné obyvatelé
z nějakého prostoru
ve kterém k nim mohla promlouvat
a vytlačuje ještě dále na okraji
Andráci rychle
a stručné schrnutí
Jaké jsou vyhlídky do budoucna
Bude
tu sýlit asimilace
ruské menšiny v pobaltí
a nebo nás čeká
nějaký zvrat
nějaká zámyň
kak expanzi
u strandruské federace právě kvůli tomu
že bude v pobaltí sýlit
vzdor ruské menšiny
Já jsem o tom právě pstala i v tom textu
a osobně vidím
ale samozřejmě asi by mimoho
poučený expert namítnout
že ich existuje mnohem více
ale ta vychodí z klasu zhruba dvě
Za prvé, z každou další generací
pobaltských rusů bude
ta náklonost k Moskvě opadat
a za pár desítek let budou

Jednak vlivem té vynucené integrace
a to se bavíme o tom, že Lotiško
chce třeba ve školství
od roku 2025 plně vyučovat
pouze v úředním jazyce
to je realita také v Eštonsku
ale Lotiško ta vynucená integrace
spočívá také v tom aktivním
vytlačování ruštiny z veřejného prostoru
i v tom, že vlastně velká část
těch ruskojazyčných obyvatel
nemůže volit, protože má stále
státut neopčanu
tak vlivem té vynucené integrace
té první možnosti bude
každá ta další generace
ruských obyvatel pobaltí
se dále asimilovat
bude se stávat stále
placnější a jasnější součástí
většinové společnosti až
ten problém, který představuje
část těch etnických rusů postupně vymizí
druhým scénářem, který jsem načrtnul
je, že Moskva ten trend
jak zvrátí, že ruskou menšinu
třeba využije po vzoru Ukrajiny
jako zámniku k své expansy
otázkou zůstává
jak by to Moskva udělala
protože pobaltí je
na rozdíl od Ukrajiny
součástí těch západních struktur
na to Evropské unie
nutno dodat, že všechny ty země se na to
chystají, posilují svou armádu
posilují přítobnost západních zpojenců
na svém území, jsou tam
stovky amerických vojáků, jsou tam mysle
na to včetně českých
vojáků, kteří tam hlídají
ta kritická místa poblíže
běhl ruských a ruských hranic, takže
na ten scénář číslo dvěsety

[Transcript] Vinohradská 12 / Rusové v Pobaltí = tikající bomba?

země rovněž připravují
a jsou vysí s tím mnoho věcí, které podnikají
nejen v té politice
či ruské menšině, ale i v politice
řekněme, mezi národní
a toho se týká třeba i obrovská podpora
Ukrajně a různé akce
derusifikace, desovětizace
veřejného prostoru a podobně.
Také tím moc děkuju, že jsme to společně mohli
probratá, těším se naslečnovat už zase
z Ukrajiny, z pobaltí z Polska
nebo někdy naviděnou v Praze.
A zkýdem, díky.
Tohle už je všechno z Vinohradské
12, z pravodajského
podkástu Českého rozhlasu.
Dnes s Andreasem
Papadopoulosem
z pravodajem České televize.
Mluvili jsme o jeho nedávné
reportážní cestě pobaltím
a ruské menšině, která tam žije.
Pokud se vám tento díl líbil
tak vás rád na vedu, kde najdete další.
Celý náš archiv je na webu
irozhlas.cz
v aplikaci můj rozhlas
nevšech dalších podkástových aplikacích.
Epizod je tam spoustu.
Vycházíme každý všetný den.
Náslyšenou zítra.